

se prepoznati kao izvjestan »eksczes« prolaznog art décoa (I. Fischer, J. Dryák, D. Sunko, Benedik i Baranyai i dr.).

Međuratna moderna (funkcionalistička) arhitektura cjelovito je i vremenski definirano razdoblje. Dvadesete i tridesete god. vezane su uz snažne osobnosti V. Kovačića, E. Šena i H. Ehrlicha, a velik poticaj općem razvitku daje osnutak Visoke tehničke škole 1919. Ipak su mnogi arhitekti još studirali ili boravili u inozemstvu. U Zagreb se vraćaju đaci A. Loosa, J. Hoffmanna, Le Corbusiera, J. Holzmeistera, H. Poelziga, J. J. P. Ouda i dr., donoseći zasade nove arhit. misli, a već u svojim prvim radovima primjenjuju načela moderne čime se priključuju razvoju eur. avangarde (internacionalni stil). Pritom će se istaknuti nekoliko grupa arhitekata: grupa oko D. Iblera, koji vodi školu na Likovnoj akademiji (1926–35), grupa oko »Zemlje«, arhitekti u »Radnoj grupi Zagreb«. Gotovo svi grade stambene zgrade (M. Kauzlarić i S. Gomboš, Petrinjska 11 i Maksimirska 4, 1932; J. Pičman, Gajeva 23; S. Planić, Draškovićeva 47; D. Ibler, Martićeva 13, 1930. i Ribnjak 16; Z. Neumann, Vlaška 69, 1937; A. Ulrich i S. Kliska, Preradovićev trg 5, 1937; S. Löwy, Savska 8, 1936. itd.). Privatne obiteljske vile grade se na zagrebačkim zelenim obrežjima (A. Albin, Mallinova 14; Kauzlarić – Gomboš, Novakova 15; S. Planić, okrugla kuća na Gornjem Prekrižju 30; D. Ibler, Jabukovac 27 itd.). Zdravstvene ustanove i bolnice bile su česti natječajni zadaci (projekte za Zakladnu i kliničku bolnicu na Šalati 1930. rade E. Weissmann, S. Planić i Z. Strižić, a za Židovsku bolnicu 1931. M. Kauzlarić i S. Gomboš, S. Planić, Freudenreich i Deutsch, Z. Strižić i E. Weissmann). God. 1936–40. radi se velika bolnica na Rebru (A. Ulrich i S. Kliska) i više manjih zdravstvenih objekata. Higijenske zavode rade J. Denzler i M. Kauzlarić u Rockefellerovoj ul. (1927) te D. Ibler na Mirogojskoj cesti (1939). Školske zgrade izvodi I. Zemljak na Jordanovcu i na Selskoj c. (1930), u Jakićevoj, Koturaškoj i na Knežiji (1940), te E. Steinmann gimnazije u Križanićevoj (1933) i u Kušlanovoj (1934). Poslovne zgrade kao gradske palače u središtu grada rade J. Denzler u Gundulićevoj 30 (1932–35), S. Planić u Bogovićevoj 1 (1936) itd., te Radnički dom na Krešimirovu trgu (1937) i Burzu rada u Zvonimirovoj 15 grade Korka – Krekić – Kiverov i V. Šterk. Mnogi su neostvareni sadržaji ostali znani tek iz natječajnih projekata (gradski paviljoni, kazalište, športski objekti). Planinarske domove na Sljemenu radi S. Planić (Đački dom, 1934. i Tomislavov dom, 1935) i V. Šterk (Runolist, 1937). Nekoliko crkv. objekata izveli su J. Denzler (kapelica na Sljemenu, 1931; crkva Sv. Antuna na Sv. Duhu, 1933), M. Haberle (crkva na Selskoj cesti, 1940) i Z. Požgaj (crkve na Knežiji, 1940. i u Podsusedu, 1941).

Nagli razvitak grada otvara potrebu urbanističke gradske službe. Rješava se problem socijalnoga stanovanja gradnjom tzv. gradskih kuća u Klaićevoj, Supilovoj, Petrovoj ul. i dr., planski se izgrađuje tzv. Željeznička kolonija u Maksimiru (1927), te činovnička naselja Prve hrvatske štedionice na Trešnjevci (Z. Strižić, 1935) i Cvjetno naselje (V. Antolić, 1940).

Drugi svj. r. prekinuo je graditeljsko djelovanje, a nakon rata građenje i razvoj grada vezani su uz nove ideološke premise uvjetovane novim političkim ustrojstvom. God. 1945–55. razdoblje je planske izgradnje i obnove ali i novih zahvata u urbanističkom planiranju (Ul. grada Vukovara, urbanistički plan grada, 1953). Stambena izgradnja i industrijska arhitektura centralistički su planirane (nove tvornice, stambena naselja u gradu, Martićeva ul., Šalata), a vredniji su objekti rijetki (Haberleov Zagrebački velesajam, danas Tehnički muzej, 1949; dvije Geršićeve stambene zgrade na uglu Ul. grada Vukovara i Držiceve, 1952; Galićeve stambene zgrade u Ul. grada Vukovara i na Svačićevu trgu, 1953; Turinin stadion u Maksimiru, 1954). God. 1955–70. razdoblje je bržeg razvoja arhit. vrijednosti. Raspisuje se niz natječaja i mnogo se gradi; još su aktivni stariji arhitekti (Albin, Denzler, Kauzlarić, Turina, Haberle, Planić, Horvat, Ulrich, Neumann, Ostrogović). Izgrađuje se nova Ul. grada Vukovara (Galić, Rašica, Šegvić, Ostrogović, Nikšić, Kučan, Dragomanović), prekosavska naselja (Savski gaj, od 1955), novi Zagrebački velesajam (od 1956), izrađuje se plan južnog Zagreba (1962), započinje gradnja koncertne dvorane (M. Haberle, M. Jurković, T. Zdořak, 1958). Sedamdesete su godine razdoblje novoga graditeljskog zamaha sa snažnije izraženom autorskom arhitekturom. Ipak, to je još doba kasne moderne, ali s težnjom za humanizacijom prostora i dekorativnijom uporabom materijala te naglašavanjem masa i ploha (Rakićeva zgrada »Auto-Hrvatske« u Ul. grada Vukovara, Ulrichov sklop »Vjesnika« i zgrada »Zagrepanke« S. Jelineka na Savskoj c. itd.). Osamdesetih se godina otvara zanimanje za regionalne osobine prostora, teži se manjim mikrourbanim planovima

KATEDRALA

CRKVA SV. BLAŽA, djelo V. Kovačića

